

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII **MIASTA CIESZYNA NA ROK 2011**

stanowiący część strategii rozwiązywania problemów społecznych

§ 1

Diagnoza problemu narkomanii na terenie Cieszyna.

1. Wstęp.

Uzależnienie od środków odurzających i substancji psychotropowych to zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z ich działania na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem. Na rozwój uzależnienia wpływa wiele czynników, m.in. specyficzne właściwości substancji uzależniającej, fizjologiczne właściwości organizmu (warunkujące szybkość powstawania uzależnienia), cechy osobowości sprzyjające działaniu substancji uzależniającej (bierność, niesamodzielność) i czynniki środowiskowe ułatwiające kontakt z takimi substancjami (słabość więzi rodzinnych, brak perspektyw życiowych, presja grup subkulturowych, rówieśniczych, pochopne zastosowanie leku).

Nadużywanie środków odurzających jest poważnym problemem zarówno dla pojedynczych osób, jak i dla całego społeczeństwa. Narkomania niesie za sobą wielkie ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakaźnych tj. HIV, żółtaczek typu B i C, infekcji przenoszonych drogą płciową, gruźlicy. Jest chorobą złożoną, a wiele somatycznych problemów zdrowotnych może mieć skutek śmiertelny, jeśli pozostaną bez leczenia. Narkotyki są już powszechnie używane przez młodych ludzi. Sięgając po nie, młodzież próbuje często pokonać swoją nieśmiałość, oddalić lęk i przywrócić wiarę w siebie.

2. Ustawodawstwo.

Skala problemów wynikających z uzależnienia od narkotyków jest na tyle duża i poważna, że działania w tym zakresie regulowane są ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. nr 179, poz. 1485 z późn. zm.), która zgodnie z art. 10 ust. 1 nakłada na gminy następujące obowiązki:

1. zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielania rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomagania działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. udzielania pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

3. Analiza danych statystycznych

Podobnie jak to ma miejsce w przypadku problemów alkoholowych, istnieje poważna trudność w zebraniu danych statystycznych dotyczących problemu uzależnienia od narkotyków. Zgromadzone informacje nie oddają w pełni obrazu występującego na naszym terenie zjawiska narkomanii, ponieważ wspólną cechą charakterystyczną tych zdarzeń jest trudność w ich ujawnianiu (tzw. „zmowa milczenia”), jak również fakt, iż Cieszyn jest miastem granicznym. Z uwagi na to, często mamy do czynienia ze środkami odurzającymi sprowadzanymi z Czech.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przeanalizował dostępne statystyki i sformułował na tej podstawie wnioski, które zaprezentowano poniżej.

1) Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna udzielana z tytułu uzależnienia od narkotyków stanowi znikomy ułamek wszystkich przypadków wsparcia udzielanego mieszkańcom Cieszyna, zaś w ostatnich latach liczba takich sytuacji systematycznie spada. Wśród klientów pomocy społecznej znacznie częściej spotykamy uzależnienie od alkoholu. Obserwujemy tu

oczywistą zależność – osoby o najniższych dochodach nie dysponują środkami, które pozwalałyby im zakupić narkotyki.

Rok	Liczba osób, które skorzystały z pomocy MOPS z tytułu uzależnienia od narkotyków (w nawiasie procent w stosunku do wszystkich osób objętych pomocą).
2007	14 (0,09%)
2008	9 (0,23%)
2009	3 (0,29%)

2) Dane z Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii

W Cieszynie funkcjonuje Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii, prowadzony przez Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańską Misję Społeczną przy ul. Mickiewicza 12. Oferta Punktu Konsultacyjnego obejmuje kontakt indywidualny, grupy wsparcia dla rodziców, grupy wsparcia dla osób eksperymentujących z narkotykami oraz zajęcia edukacyjno – profilaktyczne. W Punkcie podejmowane są także działania interwencyjne wobec osób uzależnionych.

Statystyki dotyczące działania Punktu w latach 2007 – 2009 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Liczba osób eksperymentujących lub uzależnionych od narkotyków, które zgłosiły się do Punktu.	Liczba rodziców lub opiekunów którzy zgłosili się do Punktu
2007	38	23
2008	52	10
2009	35	22

W kolejnych latach można zauważyć znaczne wahania liczby osób, które zgłaszają się do Punktu. W całym 2009 r. z oferty placówki skorzystało tylko o 7 klientów więcej niż w pierwszym półroczu roku 2010 (28 osób). Świadczy to o tym, iż do Punktu zgłasza się jedynie niewielka część wszystkich osób zażywających narkotyki – wahania w ich liczbie mają najprawdopodobniej charakter „błędu statystycznego”. Wskazują na to nieprocentowe zmiany „rok do roku”, które są bardzo duże, a same liczby bezwzględne, które są stosunkowo małe, co powoduje, że trudno uznać, iż obrazują one rzeczywistą sytuację na terenie Gminy. Pewne znaczenie ma prawdopodobnie również to, że działalność Punktu nie jest w dostatecznym stopniu wypromowana – należy podjąć starania o to, by informacje o możliwości skorzystania z pomocy w tej placówce zostały rozpowszechnione wśród młodzieży i rodziców.

- 3) Dane z Komendy Powiatowej Policji dotyczące przestępstw związanych z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii:

Rok	Przestępstwa popełnione przez osoby dorosłe	Przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie
2007	102	10
2008	113	11
2009	186	17

Z roku na rok, zwiększa się liczba wykrywanych przestępstw związanych z posiadaniem, udzielaniem i sprzedawaniem środków psychoaktywnych. Z jednej strony, oznacza to zapewne, że poprawia się skuteczność działań Policji, jednak z drugiej strony, istnieje także obawa, że rośnie skala problemu związanego z handlem narkotykami. Niestety, trudno stwierdzić, która z tych hipotez jest właściwa; być może obie są prawdziwe.

Według opinii specjalistów z KPP wzrasta świadomość osób eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi – stosują one coraz skuteczniejsze metody unikania wykrycia procederu handlu i zażywania narkotyków. Trwa ciągła „wojna” Policji ze światkiem dilerów i dystrybutorów środków psychoaktywnych.

Z kolei z informacji uzyskanych od pracowników Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii prowadzonego przez „Teen Challenge” Chrześcijańską Misję Społeczną wynika, że zwiększa się tolerancja społeczna na spożywanie oraz rozpowszechnianie środków psychoaktywnych, zwłaszcza u ludzi młodych.

Kolejnym problemem, z którym muszą się zmierzyć instytucje i osoby zajmujące się profilaktyką narkotykową, są tzw. „dopalacze”. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podjął działania w tym zakresie, organizując w ramach 15 edycji Szkoły Wczesnej Profilaktyki w roku 2010 zajęcia dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej *Dopalacze – niewinna zabawa, czy pułapka*.

Pomocy różnego rodzaju dla osób uzależnionych, młodzieży używającej czy eksperymentującej z narkotykami, a także jej rodziców i opiekunów, udzielają instytucje oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Cieszyna. Wykaz tych instytucji zamieszczony został w pkt. 4.

4. Lista instytucji, organizacji działających w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki narkomanii:

1) Instytucje/placówki:

- a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (tworzenie i koordynowanie

Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii; organizowanie programów profilaktycznych; koordynacja akcji profilaktycznych, m. in. Szkoły Wczesnej Profilaktyki, udzielanie pomocy osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych).

- b. Komenda Powiatowa Policji (zwalczanie przestępczości, w tym przestępczości narkotykowej, podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień).
- c. Straż Miejska (podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień w ramach Gminnego Programu Poprawy Bezpieczeństwa „Bezpieczny Cieszyn”).
- d. Poradnia Zdrowia Psychicznego (konsultacje i leczenie, poradnictwo psychologiczne, psychoterapia indywidualna, diagnostyka psychologiczna).
- e. Biblioteka Miejska Oddział dla Dzieci (organizacja zajęć o charakterze biblioterapeutycznym; prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień).
- f. Szkoły i przedszkola (realizacja programów profilaktycznych).
- g. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (organizowanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży).

2) Organizacje pozarządowe:

- a. Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” (Centrum Profilaktyki Edukacji i Terapii „Kontakt” - pomoc psychologiczna, prawna i terapeutyczna dla osób uzależnionych i ich rodzin, organizowanie szkoleń i treningów dla dzieci i młodzieży, organizowanie czasu wolnego dla dzieci w ramach pracowni terapii zajęciowej; Centrum Edukacji Socjalnej - działalność edukacyjna, zapewnienie schronienia, posiłków, pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej i zawodowej osobom uzależnionym).
- b. „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna (Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii - działania edukacyjne, promowanie zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia, działania skierowane do dzieci i młodzieży eksperymentującej z narkotykami; Hostel - zapewnienie noclegu, wyżywienia, odpowiednich warunków socjalno – bytowych, organizacja grup wsparcia, pomocy psychologicznej, terapii grupowej, grup samopomocowych, przeznaczonych dla pełnoletnich mężczyzn).
- c. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (organizowanie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych, organizowanie zajęć służących rozwijaniu zainteresowań u dzieci i młodzieży).

§ 2

Cel główny.

Celem głównym Programu jest zmniejszenie skali używania narkotyków i uzależnienia od nich oraz ograniczenie jego negatywnych skutków, a także poszerzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie uzależnień.

§ 3

Cele szczegółowe i zadania.

1. **Cel szczegółowy: Zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów narkomanii poprzez udzielanie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i osobom zagrożonym uzależnieniem.**

- 1) Realizacja kompleksowego programu działań terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz ich rodzin;

Realizatorzy: organizacje pozarządowe.

- a. realizacja programu pomocy psychologicznej i prawnej, w tym poradnictwa prawnego, kontaktu indywidualnego, mediacji i terapii rodziny, interwencji kryzysowych, grup terapeutycznych, grup terapii zajęciowej, grup wsparcia oraz innych form pomocy psychologicznej *.

2. **Cel szczegółowy: Ograniczenie negatywnych zjawisk dotyczących rodzin z problemem narkomanii, poprzez udzielanie kompleksowej pomocy psychospołecznej i prawnej.**

- 1) Świadczenie kompleksowej pomocy dla rodzin, w których występuje problem uzależnienia, m.in. poprzez Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii, w tym prowadzenie kontaktu indywidualnego, prowadzenie grup wsparcia dla rodziców, grup wsparcia dla osób eksperymentujących z narkotykami, zajęć edukacyjno – profilaktycznych, psychoedukacyjnych, interwencji.

Realizatorzy: organizacje pozarządowe.

- 2) Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych;

Realizatorzy: organizacje pozarządowe.

- a. realizacja programu socjoterapeutycznego i edukacyjnego dla dzieci i

młodzieży, w tym m.in.: zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, douczania, zajęć i treningów integracyjnych, komunikacji interpersonalnej, asertywności, zajęć edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień, zajęć sportowo-rekreacyjnych, plastycznych, imprez okolicznościowych oraz dożywiania*;

- b. organizacja wypoczynku letniego wraz z programem terapeutycznym dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych*.

3. Cel szczegółowy: Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

- 1) Organizacja akcji profilaktycznych, skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, takich jak konkursy, przedstawienia, koncerty i seanse filmowe, w tym organizacja XVI edycji Szkoły Wczesnej Profilaktyki*.

Realizator: MOPS.

- 2) Organizacja programów profilaktycznych w cieszyńskich przedszkolach i szkołach, organizacja zajęć i szkoleń z zakresu programów profilaktycznych dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie pomocy dziecku oraz dla rodziców*.

Realizator: MOPS.

- 3) Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w obszarze uzależnień oraz w zakresie rozwijania zainteresowań wśród dzieci i młodzieży*.

Realizatorzy: MOPS, organizacje pozarządowe.

- 4) Wspieranie działań podejmowanych przez kluby sportowe i instytucje w zakresie organizacji cyklicznych zajęć sportowo - rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz doposażenia obiektów sportowo – rekreacyjnych, miejsc aktywnego wypoczynku i placów zabaw w Cieszynie w celu umożliwienia ich organizowania;

Realizator: MOSiR.

- a. dofinansowanie organizacji cyklicznych zajęć sportowo – rekreacyjnych i otwartych imprez sportowo - rekreacyjnych prowadzonych i koordynowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Cieszynie*;

- b. sfinansowanie zakupu sprzętu sportowego z przeznaczeniem na wyposażenie obiektów sportowo-rekreacyjnych, miejsc aktywnego wypoczynku i placów zabaw w Cieszynie*.
- 5) Wspieranie realizacji działań profilaktycznych i edukacyjnych podejmowanych przez Bibliotekę Miejską;

Realizator: Biblioteka Miejska.

- a. prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w Oddziale dla Dzieci Biblioteki Miejskiej w Cieszynie*;
 - b. zakup literatury z zakresu profilaktyki uzależnień dla Biblioteki Miejskiej w Cieszynie*.
- 6) Podejmowanie działań służących edukacji publicznej w zakresie problematyki uzależnień;

Realizator: MOPS.

- a. zwiększanie dostępności informacji o działaniach podejmowanych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz o dostępnej ofercie pomocy na terenie Cieszyna, między innymi poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, spotkania z rodzicami*;
- b. prowadzenie polityki informacyjnej, dotyczącej zagadnień związanych z profilaktyką i uzależnieniem od narkotyków w oparciu o współdziałanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie z mediami.

4. Cel szczegółowy: Wzmacnianie zasobów instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, działających w obszarze rozwiązywania problemów narkomanii.

- 1) Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie działalności służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii;

Realizatorzy: MOPS, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe.

- a. współpraca Gminy z Komendą Powiatową Policji w Cieszynie w realizacji działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień*.

5. Cel szczegółowy: Wyrównywanie szans osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym poprzez działania służące integracji społecznej i zawodowej.

- 1) Współpraca Gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi w

działaniach na rzecz osób wykluczonych społecznie;

Realizatorzy: organizacje pozarządowe

- a. realizacja programu zapewniającego schronienie, odpowiednie warunki socjalno – bytowe oraz wyżywienie osobom bezdomnym*;
- b. realizacja programu socjalno – edukacyjnego, w tym pracy socjalnej, grup edukacyjnych, wykładów, warsztatów edukacyjnych oraz warsztatów pracy dla osób bezdomnych, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezrobotnych*.

§ 4

Uwagi.

1. Realizator Programu.

Jednostką odpowiedzialną za realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyna na rok 2011 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

2. Finansowanie Programu.

Środki na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

§ 5

Ewaluacja.

1. Narzędzia ewaluacji Programu.

- 1) Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

- 2) Systematyczne sprawdzanie zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności.

- 3) Sporządzenie raportu z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2011.

gwiazdką (*) oznaczone zostały działania wspólne dla Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz dla Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, finansowane z budżetu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.